

ĐẤU TRANH VỚI CHÍNH MÌNH: HỌC THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH ĐỂ VƯỢT QUA NHỮNG HẠN CHẾ CỦA CHỦ NGHĨA CÁ NHÂN

Vũ Trung Kiên¹

Tóm tắt: Bài báo nhấn mạnh tầm quan trọng của việc học tập và làm theo tư tưởng Hồ Chí Minh để vượt qua chủ nghĩa cá nhân - một thách thức lớn trong xã hội hiện đại. Trong thời đại hội nhập và chuyển đổi số, chủ nghĩa cá nhân ngày càng gia tăng và bộc lộ nhiều vấn đề tiêu cực do ảnh hưởng của sự bùng nổ mạng xã hội, sự lên ngôi của lối sống tiêu dùng và vị kỷ. Chủ tịch Hồ Chí Minh coi chủ nghĩa cá nhân, vị kỷ là “giặc nội xâm” và nhấn mạnh rằng đấu tranh với chính mình là cuộc chiến khó khăn nhất. Để vượt qua chủ nghĩa cá nhân, mỗi người cần: Tự soi - tự sửa mỗi ngày; cống hiến và đặt lợi ích cộng đồng lên trên cá nhân, đặc biệt là cán bộ, đảng viên; sử dụng mạng xã hội một cách văn minh; xây dựng môi trường sống lành mạnh, từ đó khẳng định rằng, đấu tranh với chủ nghĩa cá nhân là điều cần thiết và cấp bách để xây dựng một xã hội công bằng, văn minh, phát triển bền vững. Mỗi cá nhân, đặc biệt là thế hệ trẻ, cần học theo Bác từ những hành động giản dị nhất để sống đúng, sống đẹp và sống có ích.

Từ khóa: Chủ nghĩa cá nhân, tự soi - tự sửa, đạo đức cách mạng, Hồ Chí Minh.

Abstract: The article emphasizes the importance of studying and following Ho Chi Minh's thought in order to overcome individualism one of the greatest challenges in modern society. In the era of integration and digital transformation, individualism is increasingly reinforced by the influence of social networks, consumerism, and a fast-paced lifestyle. President Ho Chi Minh regarded individualism as an “internal enemy” and stressed that the most difficult struggle is the struggle against oneself. To overcome individualism, each person should engage in daily self-reflection and self-correction, devote themselves to the collective interest rather than personal gain especially cadres and Party members use social networks in a civilized manner, and foster a healthy living environment. This underlines that the fight against individualism is both necessary and urgent for building a just, civilized, and sustainable society. Each individual, particularly the younger generation, must follow Uncle Ho's example through the simplest actions in order to live righteously, beautifully, and usefully.

Keywords: Individualism, self-reflection and self-correction, revolutionary ethics, Ho Chi Minh.

Nhận bài: 16/05/2025 Gửi phản biện: 12/06/2025 Duyệt đăng: 08/10/2025

1 Cử nhân, Học viện Chính trị - Bộ Quốc Phòng.

1. Đặt vấn đề

Trong thời đại mới, thời đại hội nhập và chuyển đổi số mạnh mẽ, mỗi cá nhân có nhiều cơ hội để khẳng định cái tôi, phát triển năng lực và thể hiện bản sắc riêng. Tuy nhiên, cùng với sự bùng nổ của mạng xã hội, chủ nghĩa tiêu dùng và nhịp sống nhanh, gấp gáp, chủ nghĩa cá nhân đang dần bộc lộ những tác động tiêu cực đến đạo đức, lối sống và trách nhiệm xã hội của con người. Đây không còn là câu chuyện riêng của một cá nhân nào, mà là vấn đề cấp thiết của cả cộng đồng, đặc biệt trong đội ngũ cán bộ, đảng viên và thế hệ trẻ hiện nay.

Chủ tịch Hồ Chí Minh - với tầm nhìn, tư duy chiến lược và nhân văn - đã sớm cảnh báo về tác hại của chủ nghĩa cá nhân, coi đó là “*giặc nội xâm*”, là căn bệnh nguy hiểm có thể làm tha hóa con người, làm suy yếu tổ chức và gây tổn hại cho sự nghiệp cách mạng. Người nhấn mạnh rằng, cuộc đấu tranh gian khổ và lâu dài nhất chính là đấu tranh với chính bản thân mình, nhằm vượt qua lòng ích kỷ, vụ lợi, từ đó hoàn thiện nhân cách và cống hiến cho cộng đồng.

Trong bối cảnh hiện nay, việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh - đặc biệt là lời dạy về đấu tranh với chính mình để vượt qua chủ nghĩa cá nhân - không chỉ mang tính lý luận mà còn có giá trị thực tiễn to lớn, góp phần xây dựng một xã hội công bằng, nhân ái và phát triển bền vững.

2. Phương pháp nghiên cứu

Bài viết sử dụng phương pháp phân tích - tổng hợp tài liệu làm cơ sở lý luận để làm rõ quan điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh về đấu tranh với chủ nghĩa cá nhân. Đồng thời, tác giả vận dụng phương pháp lịch sử - logic nhằm làm nổi bật bối cảnh xuất hiện và phát triển của chủ nghĩa cá nhân trong

xã hội hiện đại. Ngoài ra, bài viết sử dụng phương pháp nghiên cứu định tính thông qua việc phân tích, trích dẫn tư liệu từ tác phẩm Hồ Chí Minh toàn tập, văn kiện Đảng, cùng với các số liệu điều tra xã hội học được dẫn từ các tổ chức nghiên cứu uy tín nhằm tăng tính thực tiễn và thuyết phục cho lập luận. Việc kết hợp các phương pháp trên giúp bài viết vừa có cơ sở khoa học vững chắc, vừa đảm bảo tính thời sự, định hướng rõ ràng trong việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào giáo dục đạo đức, lối sống trong thời đại mới.

3. Kết quả và bàn luận

3.1. Chủ nghĩa cá nhân - căn bệnh âm ỉ của xã hội hiện đại

Chủ nghĩa cá nhân là khuynh hướng coi trọng và đặt lợi ích cá nhân lên trên lợi ích tập thể, dễ dẫn đến lối sống ích kỷ, vụ lợi, thiếu trách nhiệm xã hội. Trong tác phẩm “*Đạo đức cách mạng*” (1958), Chủ tịch Hồ Chí Minh đã khẳng định: “*Chủ nghĩa cá nhân là một thứ rất gian xảo, xảo quyết; nó khéo dỗ dành người ta đi xuống dốc*” (Hồ Chí Minh, toàn tập, 2011, tập 11, tr. 602) và nó là sản phẩm của xã hội cũ, là một trong ba kẻ địch của cách mạng.

Thực tế hiện nay cho thấy, chủ nghĩa cá nhân không chỉ tồn tại ở những hành vi cá biệt mà còn len lỏi vào đời sống thường ngày: cán bộ lợi dụng quyền lực để trục lợi, thanh niên chạy theo lối sống “*sống ảo*”, “*nổi tiếng nhanh*”, hay học sinh, sinh viên xem nhẹ đạo đức vì thành tích. Một khảo sát do Viện Nghiên cứu Thanh niên Việt Nam (2023) thực hiện cho thấy, có đến 47% thanh niên thừa nhận họ “*ưu tiên thành công cá nhân hơn là đóng góp cho cộng đồng*” - một con số đáng lo ngại trong bối cảnh xây dựng con người mới xã hội chủ nghĩa.

3.2. Tư tưởng Hồ Chí Minh về đấu tranh với chủ nghĩa cá nhân

Chủ tịch Hồ Chí Minh là tấm gương sáng ngời về sự chiến thắng bản thân, vượt qua chủ nghĩa cá nhân để trọn đời phụng sự Tổ quốc và nhân dân. Người khẳng định rằng: “*Muốn cứu nước và giải phóng dân tộc không có con đường nào khác con đường cách mạng vô sản*” (Hồ Chí Minh, toàn tập, 2011, tập 12, tr. 30) và “*thắng lợi của chủ nghĩa xã hội không thể tách rời thắng lợi của cuộc đấu tranh trừ bỏ chủ nghĩa cá nhân*” (Hồ Chí Minh, toàn tập, 2011, tập 11, tr. 609). Như vậy để xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội phải kiên quyết đấu tranh với chủ nghĩa cá nhân trong xã hội, trong các tổ chức và trong chính bản thân mỗi người.

Bác cho rằng mỗi người, đặc biệt là cán bộ, đảng viên, phải thường xuyên tự phê bình và phê bình, xem đó là vũ khí sắc bén để sửa mình. Người cũng nhiều lần nhấn mạnh việc “*Phải kiên quyết quét sạch chủ nghĩa cá nhân*” bằng cách “*nâng cao đạo đức cách mạng*” (Hồ Chí Minh, toàn tập, 2011, tập 15, tr. 547), ở đó mỗi người phải xây dựng đạo đức mới, sống liêm khiết, cần - kiệm - liêm - chính, chí công vô tư.

Trong đời sống, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn nêu gương: không nhận đãi ngộ đặc biệt, sống trong ngôi nhà sàn giản dị, tự trồng rau, thả cá, ăn bữa ăn dân dã, suốt đời làm việc vì dân. Những điều đó không chỉ là hình ảnh của một lãnh tụ, mà còn là bài học sâu sắc về đạo đức và nhân cách cho mỗi người dân Việt Nam hôm nay.

3.3. Học Bác để vượt qua chủ nghĩa cá nhân trong thời đại mới

Trong thời đại toàn cầu hóa, chuyển đổi số và kinh tế thị trường hiện nay, việc vượt qua chủ nghĩa cá nhân cần bắt đầu từ sự tự giác tu dưỡng, rèn luyện đạo đức của

mỗi cá nhân. Học Bác không chỉ là ghi nhớ lời dạy, mà là hành động cụ thể:

Một là, tự soi - tự sửa mỗi ngày: Thường xuyên tự đánh giá lại bản thân, không ngại sửa sai, dám nhìn thẳng vào những biểu hiện ích kỷ, buông lỏng trách nhiệm.

Hồ Chí Minh nhận thấy một sự thật hiển nhiên là “*Mỗi con người đều có thiện và ác ở trong lòng*” (Hồ Chí Minh, toàn tập, 2011, tập 15, tr. 672). Chính phần ác trong mỗi người - chủ nghĩa cá nhân đã làm cho mỗi người nảy sinh ra hàng trăm thứ bệnh. Muốn vượt qua chủ nghĩa cá nhân, mỗi người trước hết phải học cách tự soi mình trong gương đạo đức, tự sửa mình trong từng hành vi nhỏ nhất. Đó là quá trình tự nhận diện những biểu hiện vụ lợi, lười biếng, vô trách nhiệm, tự diễn biến, tự chuyển hóa để từ đó điều chỉnh lời nói, hành động, thái độ sống. Hồ Chí Minh từng nhấn mạnh: “*Phải thật thà tự phê bình chứ không phải là phê bình qua loa. Phải hoan nghênh đồng chí phê bình mình. Mình phải tự đấu tranh với mình*” (Hồ Chí Minh, toàn tập, 2011, tập 9, tr. 308). Việc “*tự soi - tự sửa*” không phải làm theo phong trào mà phải trở thành thói quen thường xuyên. Đặc biệt, cán bộ, đảng viên phải là những người tiên phong trong việc rèn luyện bản thân, giữ gìn đạo đức cách mạng. Khi mỗi người biết sửa mình mỗi ngày, xã hội sẽ ngày càng bền vững, nhân văn hơn.

Trong công tác xây dựng Đảng, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn nhấn mạnh vai trò quan trọng của việc tự soi, tự sửa trong mỗi cán bộ, đảng viên. Người cho rằng: “*Tự kiêu, tự đại tức là thoái bộ. Sông to, biển rộng, thì bao nhiêu nước cũng chứa được, vì độ lượng nó rộng và sâu. Cái chén nhỏ, cái đĩa cạn, thì một chút nước cũng đầy tràn, vì độ lượng nó hẹp nhỏ. Người mà tự kiêu, tự mãn, cũng*

như cái chén, cái đĩa cạn” (Hồ Chí Minh, toàn tập, 2011, tập 6, tr. 130).

Việc tự soi, tự sửa không chỉ là hành động cá nhân mà còn là trách nhiệm đối với Đảng và nhân dân. Để thực hiện điều này, mỗi cán bộ, đảng viên cần thường xuyên tự kiểm điểm, tự phê bình và phê bình đồng chí, đồng đội để nhận diện và khắc phục những hạn chế, khuyết điểm. Điều này giúp ngăn chặn, đẩy lùi các biểu hiện suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống.

Đặc biệt, trong bối cảnh hiện nay, khi xã hội đang đối mặt với nhiều thách thức như tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, việc thực hiện tự soi, tự sửa càng trở nên cấp thiết. Theo Ban Nội chính Trung ương: “*năm 2024, hơn 700 tổ chức đảng và 24.000 đảng viên vi phạm kỷ luật*” (Phương Thủy, 2024), trong đó nhiều trường hợp vi phạm xuất phát từ chủ nghĩa cá nhân.

Để việc tự soi, tự sửa đạt hiệu quả cao, cần có môi trường tốt để cán bộ, đảng viên phát huy tính tự giác của mình. Đó là chi bộ thực sự vững mạnh, đoàn kết, gương mẫu. Mỗi cán bộ, đảng viên phải luôn tự giác học tập, phấn đấu, tu dưỡng, rèn luyện, “*tự soi*”, “*tự sửa*” theo chuẩn mực đạo đức cách mạng. Việc thực hiện tự soi, tự sửa không chỉ giúp nâng cao phẩm chất đạo đức, năng lực công tác mà còn góp phần xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh, đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ trong giai đoạn mới.

Hai là, phát huy tinh thần cống hiến, trách nhiệm với cộng đồng: Sống vì tập thể, đặt lợi ích chung lên trước, sẵn sàng chia sẻ, giúp đỡ người khác. Trong cán bộ, đảng viên, đây là yêu cầu bắt buộc - không chỉ là đạo đức cá nhân mà còn là phẩm chất chính trị.

Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn coi trọng việc phát huy tinh thần cống hiến và trách

nhiệm của cán bộ đối với cộng đồng. Trong Di chúc, Bác nhấn mạnh: “*Mỗi đảng viên và cán bộ phải thật sự thấm nhuần đạo đức cách mạng, thật sự cần kiệm liêm chính, chí công vô tư. Phải giữ gìn Đảng ta thật trong sạch, phải xứng đáng là người lãnh đạo, là người đầy tớ thật trung thành của nhân dân*” (Hồ Chí Minh, toàn tập, 2011, tập 15, tr. 611-612). Người luôn nêu gương trong mẫu trong công tác. Học tập và làm theo Bác, mỗi cán bộ, đảng viên cần phát huy tinh thần cống hiến, đặt lợi ích tập thể lên trên lợi ích cá nhân, sẵn sàng hy sinh lợi ích riêng để phục vụ cộng đồng, từ đó xây dựng xã hội công bằng, văn minh và phát triển bền vững.

Ba là, sử dụng mạng xã hội một cách văn minh: Không sa vào lối sống “*sống ảo*”, không cổ vũ sự khoe khoang cá nhân, không tạo ra những giá trị ảo gây áp lực lên người khác.

Trong thời đại số, mạng xã hội trở thành công cụ giao tiếp, học hỏi và giải trí phổ biến. Tuy nhiên, việc sử dụng mạng xã hội không đúng cách có thể dẫn đến những hệ lụy nghiêm trọng. Theo thống kê, Việt Nam hiện có khoảng 76,95 triệu người dùng mạng xã hội, chiếm 78,1% dân số, cho thấy sự phổ biến rộng rãi của nền tảng này trong đời sống xã hội (Cục Phát thanh truyền hình và Thông tin điện tử - Bộ Thông tin và Truyền thông, 2022).

Tuy nhiên, cùng với sự phát triển, mạng xã hội cũng xuất hiện nhiều vấn đề như lan truyền tin giả, xúc phạm danh dự cá nhân, hay phát tán nội dung phản cảm. Để sử dụng mạng xã hội một cách văn minh, mỗi người cần nâng cao ý thức, tuân thủ pháp luật và chuẩn mực đạo đức. Cụ thể, không chia sẻ thông tin sai sự thật, không xúc phạm người khác và không tham gia vào các trào lưu tiêu cực. Việc xây dựng văn hóa ứng xử

trên mạng xã hội không chỉ là trách nhiệm của cá nhân mà còn là nhiệm vụ của toàn xã hội, nhằm tạo ra môi trường mạng lành mạnh, góp phần vào sự phát triển bền vững của cộng đồng.

Bốn là, xây dựng môi trường sống lành mạnh: Gia đình, nhà trường, tổ chức đoàn thể cần tạo điều kiện để mỗi người được sống, học tập và làm việc trong môi trường thúc đẩy giá trị chân - thiện - mỹ, chống lại xu hướng vị kỷ, thực dụng.

Môi trường sống lành mạnh đóng vai trò quan trọng trong việc hình thành nhân cách và giá trị đạo đức của mỗi cá nhân. Gia đình, nhà trường và các tổ chức đoàn thể là ba môi trường cơ bản, có ảnh hưởng sâu sắc đến sự phát triển toàn diện của con người. Thực tế trường văn hóa lành mạnh không chỉ là nơi nuôi dưỡng, trao truyền các giá trị văn hóa dân tộc mà còn là nơi để khơi nguồn cảm hứng, sáng tạo những giá trị mới; nơi tiếp nhận các giá trị ngoại sinh, tiếp thu tinh hoa văn hóa nhân loại.

Trong gia đình, việc xây dựng môi trường sống lành mạnh bắt đầu từ những hành động nhỏ như ứng xử văn minh, tôn trọng lẫn nhau, và duy trì các giá trị truyền thống tốt đẹp. Gia đình là tế bào của xã hội; một gia đình hạnh phúc, hòa thuận sẽ tạo nền tảng vững chắc cho sự phát triển của xã hội.

Tại nhà trường, môi trường giáo dục an toàn, lành mạnh và thân thiện là yếu tố then chốt để học sinh phát triển toàn diện. Môi trường giáo dục là tất cả các điều kiện về vật chất và tinh thần có ảnh hưởng đến hoạt động giáo dục, học tập, rèn luyện và phát triển của người học. Đó phải là nơi an toàn, người dạy, người học được bảo vệ, không bị tổn hại về thể chất và tinh thần; không có tệ nạn xã hội, không bạo lực; người học, cán bộ quản lý, giáo viên, nhân viên có lối sống

lành mạnh, ứng xử văn hóa.

Các tổ chức đoàn thể như Đoàn Thanh niên, Hội Liên hiệp Phụ nữ, Hội Cựu chiến binh cũng đóng vai trò quan trọng trong việc xây dựng môi trường sống lành mạnh. Họ tổ chức các hoạt động văn hóa, thể thao, giáo dục kỹ năng sống, và tuyên truyền về các giá trị đạo đức, lối sống lành mạnh. Việc này không chỉ giúp nâng cao nhận thức cộng đồng mà còn tạo ra môi trường xã hội tích cực, góp phần ngăn ngừa các hành vi tiêu cực và phát triển bền vững.

Tuy nhiên, trong bối cảnh hiện nay, khi xã hội đang đối mặt với nhiều thách thức như sự phát triển nhanh chóng của công nghệ thông tin, việc xây dựng môi trường sống lành mạnh càng trở nên cấp thiết. Cần có sự phối hợp chặt chẽ giữa gia đình, nhà trường và các tổ chức đoàn thể để tạo ra môi trường sống thúc đẩy các giá trị chân - thiện - mỹ, đồng thời chống lại xu hướng vị kỷ, thực dụng. Đặc biệt, đội ngũ cán bộ, công chức - những người “*gánh vác trọng trách trước dân*” - càng phải nghiêm khắc với chính mình.

4. Kết luận

Đấu tranh với chính mình - như Chủ tịch Hồ Chí Minh từng khẳng định - là một cuộc đấu tranh gian khổ và lâu dài nhất. Bởi “*kẻ thù bên trong*” như lòng ích kỷ, tham vọng cá nhân, sự lười biếng, tự mãn... luôn tiềm ẩn và dễ dàng trở dậy nếu con người buông lỏng rèn luyện. Trong bối cảnh hiện nay, khi chủ nghĩa cá nhân ngày càng có nhiều “*vỏ bọc mới*”, thì bài học về tự tu dưỡng đạo đức, về trách nhiệm xã hội, về lối sống vì cộng đồng theo gương Bác lại càng mang tính thời sự và cấp thiết.

Để vượt qua chủ nghĩa cá nhân, không thể chỉ bằng những khẩu hiệu hay phong trào nhất thời. Cần một quá trình tự giác,

kiên trì, gắn liền với việc học và làm theo Bác từ những điều giản dị nhất: sống chân thành, trung thực, có trách nhiệm với công việc, biết hy sinh lợi ích cá nhân vì tập thể, vì Tổ quốc.

Cuộc cách mạng về đạo đức - dù không có tiếng sấm - nhưng lại chính là nền tảng vững chắc để xây dựng một xã hội tiên bộ,

văn minh, và phát triển bền vững. Mỗi cán bộ, đảng viên, mỗi người dân Việt Nam, nhất là thế hệ trẻ, hãy coi “*đấu tranh với chính mình*” không phải là điều xa vời, mà là việc làm thiết thực mỗi ngày - để sống đúng, sống đẹp, sống có ích như lời Bác hằng mong muốn.

Tài liệu tham khảo

1. Ban Nội chính Trung ương (2024), *Báo cáo tổng kết công tác năm 2024*, Hà Nội.
2. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, Tập 6, 9, 11, 12, 15, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội.
3. Phương Thủy (2024), Năm 2024, hơn 700 tổ chức đảng và 24.000 đảng viên vi phạm bị kỷ luật, *Báo điện tử Công an nhân dân*, truy cập từ <https://cand.com.vn/su-kien-binh-luan-thoi-su/nam-2024-hon-700-to-chuc-dang-va-24-000-dang-vien-vi-pham-bi-ky-luat-i755170/>.
4. Viện Nghiên cứu Thanh niên Việt Nam (2023), *Điều tra nhu cầu, nguyện vọng và các vấn đề thanh thiếu niên quan tâm trên các lĩnh vực đời sống xã hội*, Hà Nội.
5. Cục Phát thanh truyền hình và Thông tin điện tử - Bộ Thông tin và Truyền thông (2022), Giải pháp phát triển văn hóa, hành vi ứng xử trên mạng xã hội tại Việt Nam, *Báo điện tử Nhân Dân*, Truy cập từ <https://nhandan.vn/giai-phap-phat-trien-van-hoa-hanh-vi-ung-xu-tren-mang-xa-hoi-tai-viet-nam-post730324.html>.